

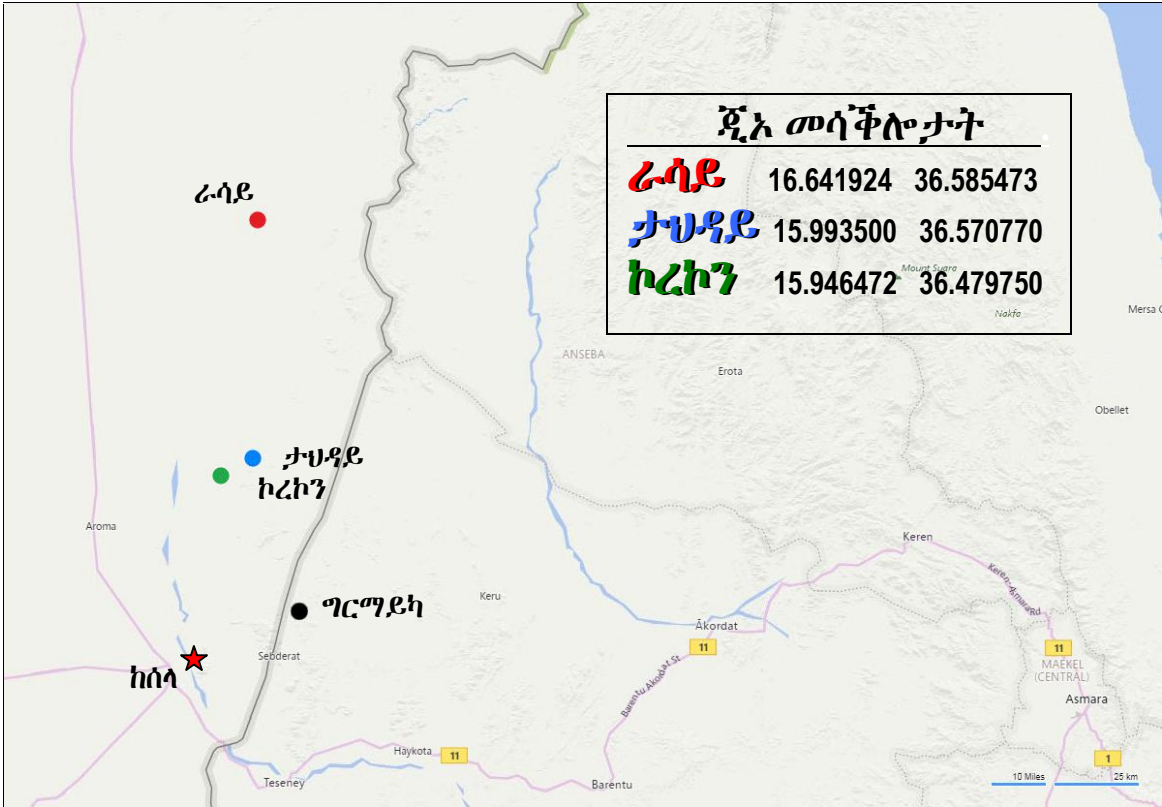

መልአክ ተክለ /82
 ስዒድ ሳልሕ /83
 ሃይለ ጋርሃ /84
 እድረስ ሐንጋላ /85
 ወልደዳዊት ተመስገን /86
 ዓብደላ ጸጋይ /87
 ማሕመድ ሐሰብ /89
 ባህልቢ ወልደማሪያም /92
 ተክለብርሃን ገብረጻድቅ /92

ናይ መሞሪያል ጽሑፍ
 ነቶም ኣብ ሱዳን፡ ብእንዳ-72
 ዝተቐትሉን ዝተጨውዩን
 መራሕትን ካድራትን
 ናይ ጅብሃ።

ክፋል - 3

ብሪፖተር ሃይለ መንገሻ ዑቕብ
 ኣገስት 26፡ 2018

ናይ ራሳይ ተረኽቦ ኣብ መዓስከር ሰሚናር ማርች 25፣ 1982

ቅድሚ ሂወት ናይ መልኣከ ተኽለ ዝወሰደ፣ ናይ ራሳይ ረኽቦ ኣብ መዓስከር ሰሚናር ምትንታነይ፣ ድሕረ ባይታዊ ሓበሬታ ከቐድም እፈቱ።

ጀብሃ፡ ቡቲ ኣብ 1980-81 ዝወረደ፣ ዝተወሃሃደ ድርብ መጥቃዕትታት ናይ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራን ናይ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይን፣ ካብ ሜዳ ኤርትራ ተደፊኡ፣ ሱዳን ኣተወት። እቶም ሱዳን ዝኣተዉ ሰራዊት ጀብሃ ኣብ ራሳይ፣ ኮረኮን ከምኡ'ውን ታህዳይ ዝተባህሉ ሰለስተ ቦረኻታት ናይ ሱዳን ተግቕሶም ነበሩ።

እቶም ብቅጽሪ ውሕድ ዝበሉ፡ ናይ ዓብደላ እድሪስ ውፋያት (Loyalists)፡ ኣብ ራሳይ ተዓቕቦም ነበሩ። እቶም ብቅጽሪ ኣዚዮም ዝበዘሉ፡ ካልኣት ሰራዊት ጀብሃ ከኣኒ ኣብ ኮረኮንን ታህዳይን ተዓቕቦም ነበሩ። ኮረኮንን ታህዳይን ብ10 ኪሎ ሜተር፡ ትምሕድድግ ዝበሉ ክልተ በረኻታት ኢዮም።

ኣብ ላዕሊ ዘሎ ካርታ ተመልከቲ።

መንግስቲ ኣልቦ በረኻ (No Man's Land)

እቶም ናይ ዓብደላ ውፋያት፡ ብረታውቶም ኣብ ሱዳን ኣየውረዱን። ምክኒያቲ፡ ዓብደላ ኣብ ጉዳይ ሰዪሪቲ ከምኡ'ውን ኣብ ስነ ፍልጠት ናይ ወተሃደራዊ ኣቀማምጣ መሬት ብርቂ (Genius) ስለዝነበረ፡ ነቲ ኣብ ሱዳን ዘእተዎ ብረተኛ ሰራዊት፡ ካብ ሲቭላይዘሽን ኣዚዩ ኣርሒቕ፡ ኣግማልን ሃደንደዎን ብቻ ዝቕመጥሉ ህልም ዘበለ መንግስቲ ኣልቦ በረኻ (No Man's Land) ወሲዱ፡ ኣብ ራሳይ ኣብሪኹዎ ነበረ። እዚ ኒዮ ምርሓቕ ናይቶም ብረተኛታት ውፋያት፡ ካብ ራዳር መንግስቲ ሱዳን ጽቡቕ ጌሮም ክኸወሉ ኣብ ምሕጋዝ፡ ኣገዳሲ ረጅሒ ተጻወተ።

ብተወሳኺ ዓብደላ፡ ምስ ጸጥታ መንግስቲ ሱዳን ይኹን ምስ ዝተፈላላዩ ክልላዊ ምምሕዳራት ከሰላ፡ ጽቡቕ ዝምድናታት ስለዝነበሮ፡ እዚ ከኣኒ ተደራቢ ረጅሒ ነበረ።

እቶም ኣብ ኮረኮንን ታህዳይን ዝተዓቕቡ ሰራዊት ጀብሃ ብመንጽፋ፡ ጎረቤት እታ ጥንታዊትን ንግዳዊትን ዝኾነት ዓባይ ከተማ ከሰላ ነበሩ። ከምኡ ድማኒ ኣብ ጥቓ ናይ ቀይሕ መስቀል ትካላት ነበሩ። ብዝሒም'ውን ሓሸከት ነበረ፡ ፀተ ብርጌዳት እተደመሮ ገዚፍ ቁጽሪ ናይ ክፍልታት፡ ነበሩ። ስለዚ ኸኣኒ ኣብ ሱዳን እትው ብዝበሉ፡ ብቕልጡፍ ብመንግስቲ ሱዳን ብረታውቶም ከውርዱ ተገደዱ።

እቶም ናይ ኮረኮንን ታህዳይን ሰራዊት ነበር፡ ናይ ሕጂ ዑቕበኛታት፡ ተወሳኺ ደልሃመት ወረደም። ኣብ ውሽጦም፡ ብርቱዕ ዝኾነ ፖለቲካዊ ምፍሕፋሓትን ጉጅላዊ ምንጽጻጋትን ክወረደም ጀመረ።

“ቴያር” (ሰው-ራዊ ባይቶ) ዝበሃሉ ብሓደ ወገን፡ “በትን” (ሳግም) ዝበሃሉ ተጻረርቶም ከኣኒ በቲ ኻልእ ወገን ኮይኖም፡ ኣብ ግርጭታት ዝመልኦም ምትፍናናት ተጸምዱ።

እምበኣርከስ፡ ቅልውላዋት ጀብሃን ጉዳይ ሓድነትን ከምኡ’ውን ናብ ሜዳ ናይ ምምላስ ተኸእሎታት፡ ንምዝታይን መፍትሒ ንምንዳይን፡ ኣብ ራሳይ ዓቢ ሰሚናር ክግበር ተጸዊዑ፡ ብኡ መጠን ምቅርራባት ተገብረ።

መዓስከር ሰሚናር

ኣብ ማርች፡ 1982፡ ኣብ ራሳይ፡ ካብ ኮረኮንን ታህዳይን ሰሚናር ክሳተፉ ዝመጹ ተጋደልትን ካድራትን መራሕትን ጀብሃ፡ ድሮ ልዕሊ 600 ተኣኪቦም ነበሩ። ገሊኦም ኣብ መንግድታት ዝተደናጎዩ ድማኒ በብእዋኑ እናሰዓቡ፡ ናብ መዓስከር ሰሚናር ይጎርፉ ነበሩ። እቲ ምውሓዝ ናይ ተጋደልቲ ቀጻሊ ነበረ።

እዞም ተጋደልቲ ጀብሃ፡ ኣብ ሓደ ጎልጎል ዝኾነ ስፍራ ናይ ራሳይ፡ ሰሚናር ክሳተፉ መደብ ወጺኡ ነበረ። ኣብ ዙርያ ናይቲ ጎልጎል ከኣኒ ፍቕድኡ መጽለሊ ቴንዳታት ተተኸሎም ነበሩ። እዚ ጎልጎልን እቶም ቴንዳታትን ብሓፈሻ፡ ስለ ንባብ “መዓስከር ሰሚናር” ኢላ ጸዊዐዮ ኣለኹ።

ፈኸማታ ግርጭት

ኣብታ ታሪኻዊ መዓልቲ፡ ማርች፡ 25፡ 1982፡ መሬት ርፍድ ምስበለ፡ ኣብ መዓስከር ሰሚናር፡ ክርክር ክልዓል ጀመረ። ዓብደላ እድሪስ፡ ሰሚናር ጠዋሊ ክጅመር ኣለዎ በለ። መዋእል መብራህቱን ካልኣት ኣዳለውቲ ሰሚናርን ከኣኒ ንጽናሕ ምኽኒያቱ ተሳተፍቲ ሰሚናር ብብቕሩብ ይመጹ ኣለዉ። ገሊኦም ኣብ መንገዲ ዝተደናጎዩ ኣለዉ፡ ኢሎም፡ መልሲ ይህቡ።

ዓብደላ ግን ኣብቲ ጠዋሊ ክግበር ኣለዎ፡ ዝብል ጠለቡ ብምድራቕ፡ “ላእ” (No) ዝብል ግብረ መልሲ ሃበ። ስለዚ ክርክር እናኸረረ ክኸይድ ጀመረ። ምስኡ ፈኸማታ ግርጭት፡ ፈኸም ክብል ጀመረ።

ስወ.እ መልአክ ተኸለ

ኣብ ማርች 25፡ 1982

ኣብ ራሳይ፡ ወረዳ ሃመሽኮሬብ፡ ኣውራጃ ከሰላ
ብኣኸበርቲ ጸጥታ ናይ ዓብደላ እድሪስ፡ ኣቦ ወንበር ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ተቐትለ።

መልአክ ተኸለ፡ ኣብ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ
ናይ ክፍሊ ጸጥታ ሓላፊ ነበረ።

ተንሸን ኣብ መዓስከር ሰሚናር

ፈሽማታ ግርጭት እናዓበዩ ኣብ ዝኸደሉ ዝነበረ ግዜ፡ ናይ ዓብደላ
ዕጡቓት ኣኸበርቲ ጸጥታ፡ ዝኾነ ተሳታፊይ ሰሚናር፡ ሒዘዎ ዝመጸ
ብረት፡ “ያላ! ከስተልም ኣለዎ!” ዝብል ትእዛዝ የምጽኡ። እቲ

ትእዛዝ ወደያውኑ ተንሽን ክፈጥር ጀመረ። ካብ ቴንዳ ናብ ቴንዳ እናኸለሉ ድማኒ ሓደት ገለ ገለ ሸንጉጥ፡ ካብቶም ላዕለዎት ሓለፍቲ አእግዲፎም ክእክቡ ጀመሩ።

እቶም ኣብ መዓስከር ሰሚናር ዝነበሩ ሓፍሽ ተጋደልትን ካድራትን፡ ኮለይ (ብረት ኣልቦ) ነበሩ። ኣብ ኮረኮንን ታህዳይን፡ ሰራዊት ጀብሃ ብረታውቶም ብመንግስቲ ሱዳን ኣውራጃም'ዒ እንተነበሩ ኩሉ ብረታውቶም 100% ኣየረከቡን፡ ነበሩ።

ናይ ዓብደላ ዕጡቓት ኣኸበርቲ ጸጥታ ዘቕረብዎ፡ ያላ! ኣስተልሙ! ዝብል ትእዛዝን ኣስገዳድነትን፡ ብርቱዕ ናይ ተንሽን ሃዋህው ኣብ መዓስከር ሰሚናር ከምዝፍጠር ገበረ።

ምዳቕ መልኣከ ተኸለ

ናይ ዓብደላ ዕጡቓት ኣኸበርቲ ጸጥታ፡ ናብ ቴንዳ መልኣከ ተኸለ ይበጽሖ። መልኣከ፡ ምስ ካልኣት ብጸት ኣብ ጥቓ ቴንድኡ ነበረ። መልኣከ፡ ብስርዓት ሸጉጥ ዓጢቑ ነበረ።

ኣብ መዓስከር ሰሚናር፡ ናይ ኣጋ ምሽት፡ ከባቢ 6:00 PM ነበረ። ኣኸበርቲ ጸጥታ፡ ንመልኣከ ሸጉጥካ ኣስተልም ይብልዎ። መልኣከ፡ ሸጉጠይ ኣየውርድንዮሉ ኣሻፈረኝ በለ። ኣብቲ ዝስዓበ ምትራራ፡ መልኣከ ኢዱ ናብ ቆፎ ሸጉጥ ሰዲዱ፡ ሸጉጥ ክመዝዝ ምስ በለ፡ ኣኸበርቲ ጸጥታ ብረት ተኩሶም ቀደምዎ። መልኣከ፡ ሸዑ ወዲቑ ተሰውኡ። ካልኣት ኣብ ከባቢኡ ዝነበሩ ተጋደልቲ ድማኒ ብላኼማ ተወግኡ።

ማርሻል ለው (Martial Law)

ናይ ዓብደላ ኣኸበርቲ ጸጥታ፡ ኩሎም ክረኽብዎም ዝኸኣሉ ብረት ናይ ሓለፍቲ ድሕሪ ምእካቦም፡ ንመላእ መዓስከር ሰሚናር ኣብ ትሕቲ ቁጽጽሮም ገበርዎ። መዓስከር ሰሚናር፡ ኣብ ትሕቲ ማርሻል ለው ናይ ዓብደላ እድሪስ ጸጥ ለበጥ በለ።

ናይ ዓብደላ ዕጡቓት ኣኸበርቲ ጸጥታ፡ ብቕጽበት ንኹሎም ላዕለዎት ሓለፍቲ ጀብሃ ከምኒ ኣሕመድ ናስር፡ ተስፋይ ወልደሚካኤል (ደጊጋ)፡ ኢብራሂም ቶቲል፡ ሰዒድ ሳልሕ፡ ከሊፋ ዑስማን፡ ሓይልኣብ ዓንዱ . . ወዘተ ቀፈድዎም። ዝተቐፈዱ ሓለፍቲ፡ ናብ ፍሉይ ስቱር ቦታ ተወሲዶም፡ ኣብኡ ብደምቢ ተኣስሩ።

ነቶም ኮለያት ሓፋሽ ተጋደልትን ካድራትን ከኣኒ ኣብ መዓስከር ሰሚናር ናይ ቁም እስረኛታት ገበርዎም። ኩሎም ኣብ መዓስከር ሰሚናር ዝገበሩ ተወዛት ወይ ማይ ንምውራድ ዝገበሩ ምንቅስቓሳት፡ ብፍቓድን ብሓለዋን ናይ ኣኸበርቲ ጸጥታ ተሰኒዮም ይፍጸሙ ነበሩ። ኣብ መዓስከር ሰሚናር፡ ሂወት ኣብ ትሕቲ ማርሻል ለው ንኸልተ ሰሙን ቀጸለ።

ድሕሪ መስዋእቲ መልኣሽ ኣብ ዝቐጸለ መዓልታት፡ ናይ ዓብደላ ዕጡቓት ኣኸበርቲ ጸጥታ፡ ናይ ሕጂ ኣኸበርቲ ማርሻል ለው፡ ነቶም ቁም እስረኛታት ዝኸኑ ሓፋሽ ተጋደልትን ካድራትን፡ ኣብ ጎልጎል መዓስከር ሰሚናር፡ ንኣኼባ ክእከቡ ኣዘዘዎም።

ኣብቲ ኣኼባ፡ ዓብደላ እድሪስ ነቶም ቁም እስረኛታት ዝበሎም ሓደ ኣገዳሲ ዘረባ ነበረ። ዓብደላ፡ ነቶም ቁም እስረኛታት፡ “መልኣሽ ተኸለ፡ ከም ሰወእ ኢና ንቕጽሮ” ብምባል መግለጺ ሃቦም። ይኸንምበሪ ድሕሪ መልኣሽ ተኸለ ምዳቕ፡ ኣብ መዓስከር ሰሚናር፡ ነቲ ጅግና ዝግባእ ናይ ሓመድ ስነ ስርዓት ኣይፈጸመሉን።

ድሕሪ ክልተ ቕን፡ ዓብደላ ዝተኸሎ ማርሻል ለው ተሰረዘ። ኩሎም እሱራትን ቁም እስረኛታትን ነጻ ተለቁ። ተጋደልትን መራሕትን ጀብሃ፡ ናብ ታህዳዮምን ኮረኮንኦምን ተመልሱ።

ሓድጊ ምዳኛ መልእክ ተኸለ

ቅልውላዋት ጀብሃን ጉዳይ ሓድነትን፣ ንምዝታይን መፍትሔ ንምንዳይን ዝግለመ ሰሚናር ራሳይ፣ ጀብሃ ዝገደደ ከምትበታተን ገበረ።

ሓድጊ ምዳኛ መልእክ ተኸለ፡ ንጀብሃ ኣዚዩ ሕሱም ነበረ። መስዋእቱ፣ ጀብሃ፣ ንሓዋሪቱ ኣብ ሰፈሩ ዘይምለስ፣ ኣብ ሰለስተ ተኸፋፊላ ከምትተርፍ ገበረ። 1. ሰውራዊ ባይቶ፣ 2. ሳግም፣ 3. ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ።

- **ጁላይ፡ 1971፡ መልእክ ተኸለ ናብ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ተሰለፈ።**
- **2ይ ጉባኤ ናይ ተ.ሓ.ኤ.፡ መይ 15 - 28፡ 1975፡ ኣብ ሸርዒት፡ ዓንሰባ፡ መልእክ ካብቶም ዝተመርጹ 9ተ ኣባላት ፈጻሚት ሽማግሌ (Executive Committee) ሓደ ነበረ። ኣብዚ ጉባኤ፡ መልእክ፡ ሓላፊ ናይ ክፍሊ ጸጥታ ኮይኑ ተመርጸ።**

ናይ መሞሪያል ጽሑፍ፡ ክፋል - 3፡ ኣብ ቶሮንቶ፡ ካናዳ ዝቕመጥ፡ ናይ ፈይስቡክ ዓሚል ዝኾነ ግዱስ ኤርትራዊ፡ ስውኒ መልእክ ተኸለ ክንዝክሮ ይግባእ፡ ዝብል ጽቡቕ ምኽሪ ናቱ ምርኩስ ብምግባር ዘተዳለወ ጽሑፍ ኢዩ።

ምስጋና፡ ነዚ ክቡር ኤርትራዊ፡ ከምኡ'ውን ንኹሉኹም።

**ሃይለ መንገሻ ዑቕብ
ስልኪ፡ 416-858 935
ኢ.መይል፡ haileokbe@yahoo.com**

**Korakon, Tahdai, Rasai
Melake Tekle Seed Saleh Haile Garza Idris Hangala Woldedawit Temesgen
Abdella Tsegai Mahmoud Hasseb Bahlibi Woldemariam
Teklebrhan Ghebresadick (Wedi Bashai)**

ይቅጽል ናብ ክፋል - 4